

REPUBLIKA SLOVENIJA
KABINET PREDSEDNIKA VLADE

Gregorčičeva ulica 20, 25, 1000 Ljubljana

T: +386 1 478 10 00

E: gp.kpv@gov.si

www.gov.si

Koalicija civilne družbe SINTEZA in
Nacionalni svet za demokratično spremembo volilnega sistema
sinteza@t-2.net

Številka: 041-5/2022/22

Datum: 14. 1. 2025

Prosimo, da se pri odgovoru sklicujete na našo številko dokumenta.

ZADEVA: Odgovor na dopis z dne 17. 11. 2024

Spoštovani,

predsednik vlade dr. Robert Golob osebno, Vlada Republike Slovenije in celotna koalicija si že od začetka mandata prizadeva, da bi v praksi uveljavili koalicijsko zavezo o uvedbi preferenčnega glasu na volitvah poslancev Državnega zbora in s tem zagotovili bolj odločilen vpliva volivcev na izvolitev poslancev.

V tem okvirju so bile v zadnjih dveh letih opravljene številne aktivnosti, s katerimi ste bili seznanjeni. Naj med njimi omenimo zadnji dve: izvedbo posvetovalnega referenduma o uveljavitvi preferenčnega glasu junija 2024 in posvet predsednikov vseh parlamentarnih strank pri predsedniku vlade julija 2024.

Kot tudi sami navajate, so volivke in volivci z veliko, kar 71 % podporo (največje med vsemi posvetovalnimi referendumi), podprli uveljavitev preferenčnega glasu pri volitvah v državni zbor. Dogovor koalicije in izpeljavo referenduma štejemo za veliko zmago, saj se je prvič v vseh letih, ko je govora o spremembi volilnega sistema, podpora eni konkretni rešitvi na jasn in razumljiv način preverila tudi pri volivkah in volivcih.

Na podlagi vseh predhodnih posvetovanj in aktivnosti, ter na podlagi izkazane volje ljudi, smo v koaliciji po referendumu pripravili predlog spremembe Zakona o volitvah v Državni zbor Republike Slovenije in ga posredovali vsem parlamentarnim strankam. Ta predlog tako izhaja iz nekoliko dopolnjenega predloga spremembe zakona, ki je bil pripravljen v prejšnjem mandatu. Ob ukitvi volilnih okrajev in ohranitvi enakega števila volilnih enot, bi zakon uvedel neobvezni in relativni prednostni glas, vendar z nižanim pragom, ki bi ga izenačili s pragom ki je že v veljavi pri EU volitvah. Tudi po mnenju strokovnjakov (tudi dr. Ribičiča) je ta prag tako nizek in tako lahko dosegljiv, da bi v praksi praktično pomenil absolutni prednostni glas. Poleg te spremembe, je bila predlagana še vsaj 40% zastopanost enega spola na kandidatni listi in sistem zadrž pri uvrstitvi kandidatov in kandidatke na kandidatno listo.

Predlog zgoraj omenjenega novega Zakona o volitvah v Državni zbor Republike Slovenije torej povzema rešitve, za katero se je v vseh predhodnih pogovorih izkazalo da predstavljajo najmanjši možni kompromis, ki bi lahko v parlamentu dosegel potrebno dvotretjinsko večino.

Praktično takoj po zaključenem posvetovalnem referendumu in objavi uradnih rezultatov, ter po posredovanju predlogu zakona parlamentarnim strankam, je predsednik vlade dr. Golob sklical še

posvet predsednikov vseh parlamentarnih strank, katerega namen je bil ugotoviti, kakšna so stališča strank glede na referendumski rezultat in kdo med njimi namerava ta rezultat spoštovati ter se hkrati dogovoriti o časovnici pri nadaljnjih korakih za vložitev predloga novega zakona v zakonodajno proceduro.

Žal se je na tem sestanku na naše veliko presenečenje izkazalo, da stranka NSi ne podpira predlaganega zakona in to kljub poprejšnjim zagotovilom ter dejstvu, da so zakon s tako vsebino v preteklosti že dvakrat potrdili in takšno spremembo že tudi javno predlagali.

Ker ob načelnem nasprotovanju SDS in takšnem stališču NSi predlog ne bi mogel dobiti dvotretjinske večine, je predsednik vlade NSi pozval, naj predlaga svoj način uvedbe preferenčnega glasu in pripravi ustrezno zakonsko podlago.

Konec meseca septembra 2024 je NSi res pripravil svoj zakonski predlog, ki predvideva ukinitve volilnih okrajev s hkratno uveljavitvijo 18 volilnih enot. Tak poseg v velikost volilnih enot pomeni bistveno zahtevnejšo zakonsko spremembo, še posebej, ker bi bilo potrebno zaradi 18 volilnih enot povečati tudi skupno število vseh poslancev (za 2), kar pa posledično pomeni tudi spremembo ustave in izveden ustavno-revizijski postopek. Ne glede na to in ne glede na dejstvo, da bi taka sprememba pomenila velik poseg v obstoječo ureditev z nejasnimi posledicami, so se v naslednjih tednih stranke koalicije uspele poenotiti in so pristale na to, da se v postopek vloži predlog NSi, ki ima trenutno edini možnost dobiti potrebno večino glasov. Sočasno so bile pripravljene še potrebne spremembe ustave in znotraj koalicije dosežen dogovor, da se hkrati začne zakonodajni in ustavno-revizijski postopek. To bi pomenilo ne samo najhitrejšo pot do uveljavitve celovite spremembe, ampak bi v okviru Strokovne skupine pri Ustavni komisiji omogočilo tudi strokovno dodelavo predloga s pomočjo najboljših strokovnjakov s področja ustave in volilnih sistemov.

Tak predlog je bil nato posredovan NSi s prošnjo za njihove podpise, da bi nato predlog vsi skupaj vložili kot predlog štirih parlamentarnih strank. Žal je v začetku decembra sledilo naslednje presenečenje. Potem ko je poslanec NSi na Ustavni komisiji glasoval proti s strani NSi predlagani spremembi ustave na področju imenovanja vlade, je stranka NSi sporočila, da podpisov pod svoj predlog ne bodo posredovali. Koalicija se je odzvala z novinarsko konferenco, na kateri so vse tri stranke javno ponovile svojo zavezo, da vložijo in podprejo predlog NSi, saj ima ta trenutno edini možnost, da doseže ustrezno absolutno večino. NSi smo javno pozvali k ponovnemu premisleku ter posredovanju podpisov pod svoj predlog do 20. decembra 2024.

Žal je tudi ta rok minil brez odziva in sprememb stališča NSi.

Ne glede na to smo v koaliciji še naprej odločeni, da nad poskusom uveljavitve preferenčnega glasu ne bomo obupali, saj menimo, da smo to dolžni volivcem. V kolikor bi kak predlog dobil potrebno večino, postopek pa bi se zavlekel globoko v konec mandata, pa je ena od možnosti tudi uveljavitev novega volilnega sistema na državnozborskih volitvah čez 5 let.

Lepo pozdravljeni,

Luka ŠPOLJAR
VODJA KABINETA

Poslati:

- naslovníku
- zbirka dokumentarnega gradiva KPV